

Opinia Komitetu Regionów w sprawie komunikatu Komisji: „Restrukturyzacja i zatrudnienie. Antycypacja i towarzyszenie restrukturyzacji na rzecz poprawy zatrudnienia: rola Unii Europejskiej”

(2006/C 115/06)

KOMITET REGIONÓW,

uwzględniając komunikat Komisji: „Restrukturyzacja i zatrudnienie. Antycypacja i towarzyszenie restrukturyzacji na rzecz poprawy zatrudnienia: rola Unii Europejskiej”, COM(2005) 120 końcowy;

uwzględniając decyzję Komisji Europejskiej z dnia 31 marca 2005 r. o zasięgnięciu opinii Komitetu w tej sprawie, zgodnie z art. 265 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską;

uwzględniając decyzję swojego Prezydium z dnia 12 kwietnia 2005 r. powierzającą sporządzenie opinii w tej sprawie Komisji ds. Polityki Gospodarczej i Społecznej;

uwzględniając swoją opinię w sprawie: „Wzrost i zatrudnienie — Zintegrowane Wytyczne na lata 2005-2008” (CdR 147/2005 fin);

uwzględniając swoją opinię w sprawie korekty wytycznych w sprawie regionalnej pomocy publicznej (CdR 77/2005 fin);

uwzględniając swoją opinię w sprawie komunikatu Komisji w sprawie agendy społecznej (CdR 80/2005 fin);

uwzględniając swoją opinię w sprawie komunikatu Komisji w sprawie: „Społeczny wymiar globalizacji — wkład polityki unijnej w równomierne rozdzielenie korzyści” (CdR 328/2004 fin);

uwzględniając swój projekt opinii CdR 148/2005 rev. 2, przyjęty przez Komisję ds. Polityki Gospodarczej i Społecznej dnia 23 września 2005 r., (sprawozdawca: **Irene OLDFATHER**, członkini Parlamentu Szkockiego, UK/PES);

przyjął jednogłośnie na 62. sesji plenarnej w dniach 16-17 listopada 2005 r. (posiedzenie z dnia 16. listopada) następującą opinię:

1. Stanowisko Komitetu Regionów

Komitet Regionów

1.1 **z zadowoleniem przyjmuje** komunikat jako pożyteczny wkład w kluczową debatę dotyczącą restrukturyzacji przedsiębiorstw oraz jej wpływu na zatrudnienie. Restrukturyzacja stała się odpowiedzią na zmiany rynkowe, utworzenie rynku wewnętrznego oraz globalizację. Jest ona przez wiele przedsiębiorstw postrzegana jako istotny element utrzymania konkurencyjności; co więcej, może być także uważana za szansę na podjęcie nowych działań o większej wartości dodanej oraz szansę na tworzenie większej ilości zrównoważonych miejsc pracy w ramach danego obszaru;

1.2 **wyraża zadowolenie** z faktu, że restrukturyzacja gospodarcza omawiana jest w kontekście strategii lizbońskiej dla wzrostu oraz europejskiego modelu społecznego. KR pragnie podkreślić znaczenie europejskiego modelu społecznego dla łagodzenia negatywnych skutków restrukturyzacji zarówno dla osób indywidualnych, jak i dla społeczności lokalnych i uznaje konieczność podjęcia kroków, aby tym skutkom zapobiegać;

1.3 **przyznaje**, że konieczne jest zapewnienie dobrego zarządzania restrukturyzacją w celu spełnienia podwójnego wymogu gospodarczego i społecznego. Musi być ono częścią długofalowej wizji rozwoju gospodarki europejskiej, aby zapewnić, że zmiany będą rzeczywiście służyły wzmocnieniu jej konkurencyjności;

1.4 **zauważa**, że w komunikacie rozważono jedynie szczebel UE. Wziąwszy pod uwagę istotną rolę samorządu lokalnego i regionalnego oraz Państw Członkowskich, Komitet Regionów żałuje, że komunikat nie objął szerszego zakresu zagadnień i że nie rozważono w nim interakcji między różnymi szczeblami administracji i ich rolami. Niemniej, UE posiada kompetencje w takich obszarach jak rozwój jednolitego rynku, polityka handlu i rozwoju oraz agenda lizbońska. Istotne jest, by Komisja Europejska rozważyła wpływ tych polityk na restrukturyzację gospodarczą i odwrotnie;

1.5 **zgadza się** z komunikatem, że koszt restrukturyzacji może być wysoki nie tylko dla dotkniętych nią pracowników, ale także ze względu na jej negatywne skutki dla gospodarki lokalnej i regionalnej;

1.6 **podkreśla** istotną rolę Europejskiego Centrum Monitorowania Zmian w położeniu nacisku na najlepszą praktykę, co pozwoli na stworzenie lepszych podstaw dla publicznej debaty na temat restrukturyzacji i delokalizacji.

BIEŻĄCE WYZWANIA

Komitet Regionów

1.7 **zgadza się**, że następujące przyczyny mogą prowadzić do restrukturyzacji na poziomie przedsiębiorstw:

- jednolity rynek europejski oraz otwarcie gospodarek na międzynarodową konkurencję
- innowacje technologiczne
- ewolucja ram regulacyjnych
- znaczne zmiany w zakresie popytu;

1.8 **dowodzi**, że w komunikacie należało bardziej szczegółowo rozważyć globalizację i przenoszenie dużych ilości miejsc pracy poza UE;

1.9 **sugeruje**, że zmiany zachodzące w zakresie sektorowej organizacji zatrudnienia i jakości miejsc pracy są istotne dla kształtowania polityki zatrudnienia i kształcenia oraz polityki przemysłowej i rolnej na szczeblu UE. Komunikat stwierdza, że w okresie 1977-2002 stworzono w Unii około 30 milionów miejsc pracy. W sektorze usług utworzono 44 mln miejsc pracy, natomiast w przemyśle utracono 7 mln miejsc pracy, a w rolnictwie 7,5 mln. Stopa zatrudnienia wzrosła o 25,1 % dla pracowników o wysokich kwalifikacjach, 14,2 % dla pracowników o średnich kwalifikacjach oraz o jedyne 2,2 % w przypadku pracowników niewykwalifikowanych;

1.10 **popiera** ujęte w komunikacie korzyści dla wzrostu i zatrudnienia pod względem pogłębienia rynku wewnętrznego oraz otwarcia gospodarki na handel. KR przyjmuje również z zadowoleniem uznanie w komunikacie regionalnego wpływu tych polityk oraz potrzebę sprawiedliwości społecznej w objętych nimi dziedzinach;

1.11 **popiera** wyrażony w komunikacie pogląd, że na skutki restrukturyzacji można wywierać wpływ poprzez polityki służące poprawie funkcjonowania rynku pracy, wzmocnieniu aktywnych polityk zatrudnienia oraz antycypowaniu zmian, a także tworzeniu mechanizmów ułatwiających zmianę zawodu. KR pragnie również podkreślić wagę skutecznych strategii lokalnego i regionalnego rozwoju gospodarczego, które pomagają w osiągnięciu wzrostu gospodarczego i dywersyfikacji bazy gospodarczej. W tego rodzaju gospodarkach o wiele łatwiej jest zarządzać restrukturyzującą przedsiębiorstw;

1.12 **zauważa**, że za pozytywny przykład otwarcia gospodarki na handel i dostarczenia pomocy przedsiębiorstwom oraz pracownikom podaje się wydany w Stanach Zjednoczonych w 2002 r. Trade Adjustment Assistance Reform Act. Niemniej, KR uważa, że w UE istnieje wiele przykładów agencji publicznych które pomyślnie przeprowadziły proces restrukturyzacji, mogący służyć za model.

REAKCJE NA POZIOMIE WSPÓLNOTOWYM

i. Podejście ogólne

Komitet Regionów

1.13 **popiera** potrzebę większej koordynacji polityk wspólnotowych, które wpływają na restrukturyzację, a w szczególności z zadowoleniem przyjmuje utworzenie grupy zadaniowej skupiającej służby Komisji mające wpływ na restrukturyzację;

1.14 **zgadza się** z analizą polityk wspólnotowych wpływających na restrukturyzację tak, by można było w nich dokonać odpowiednich zmian.

ii. Reforma Europejskiej Strategii Zatrudnienia (ESZ)

Komitet Regionów

1.15 **wzywa** Państwa Członkowskie do dołożenia starań, by środki uzgodnione w ramach ESZ zostały skutecznie i bezzwłocznie wdrożone;

1.16 **z zadowoleniem przyjmuje** wskazane w komunikacie istotne powiązania między strategią lizbońską, ESZ i unijnymi funduszami strukturalnymi. KR podkreśla wagę środków wspierających adaptację i restrukturyzację, zaproponowanych przez Komisję Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). KR podkreśla również potrzebę prowadzenia wysokiej jakości szkoleń w zakresie zarządzania, zorientowanych na potrzeby lokalne i zakładających szeroki wachlarz uczestników, tak by pracodawcy i pracownicy posiadali umiejętności skutecznego zarządzania zmianą i dlatego też z zadowoleniem przyjmuje propozycje szkolenia „menedżerów zmiany”;

1.17 **całkowicie zgadza się** z konkluzją zawartą w komunikacie mówiącą, że „antycypacja zmian jest najskuteczniejsza na poziomie lokalnym” i że „polityka regionalna i polityka spójności Unii Europejskiej powinny pełnić rolę katalizatora”⁽¹⁾;

⁽¹⁾ COM(2005) 120, s. 12.

1.18 **wzywa** Państwa Członkowskie do odpowiedniego finansowania polityki regionalnej i polityki spójności tak, aby mogły one pełnić rolę katalizatora zmiany;

1.19 **przypomina**, że istnieją jeszcze regiony w krajach, które były już członkami Unii przed ostatnim rozszerzeniem, wymagające, przynajmniej przez okres przejściowy, objęcia politykami rozwoju regionalnego poprzez fundusze strukturalne i spójnościowe, tak by możliwe było osiągnięcie przez nie poziomu pozostałych regionów unijnych.

iii. Reforma instrumentów finansowych Wspólnoty mająca na celu ulepszenie antycypacji i zarządzania restrukturyzacją

Komitet Regionów

1.20 **zgadza się** z komunikatem, że, oprócz ESZ oraz unijnych funduszy strukturalnych, VII Program Ramowy oraz unijne programy kształcenia i szkolenia mogą przyczynić się do rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy, która ułatwia mobilność osób;

1.21 **proponuje** zwiększenie pomocy przeznaczonej na badania, rozwój i innowacyjność, mając na uwadze znaczne korzyści tego typu działań w kontekście procesów restrukturyzacji przedsiębiorstw i dla ograniczenia ich ewentualnych negatywnych skutków dla gospodarki na szczeblu lokalnym i regionalnym;

1.22 **zauważa**, że nie zostały uwzględnione różnego rodzaju skutki restrukturyzacji dla kobiet i mężczyzn, co wymaga przyjęcia specyficznych środków dla danej problematyki;

1.23 **wyraża zaniepokojenie** z powodu niskiego budżetu przyznanego na cel konkurencyjności w trakcie negocjacji Państw Członkowskich. Restrukturyzacja będzie nadal przebiegać na tych obszarach; wiele obszarów potrzebuje wsparcia w celu przeprowadzenia pełnej modernizacji gospodarek regionalnych i stworzenia gospodarki opartej na wiedzy;

1.24 **ponownie zapewnia** o swoim poparciu dla propozycji Komisji dotyczących funduszu dostosowania do wzrostu, w ramach negocjacji funduszy strukturalnych na okres 2007-2013;

1.25 **z zadowoleniem odnosi się** do faktu nadania nowej dynamiki poprzez propozycję utworzenia funduszu dostosowania do globalizacji, którego celem byłoby łagodzenie skutków poważnych wstrząsów społeczno-gospodarczych na szczeblu lokalnym i regionalnym wywołanych restrukturyzacją związaną z globalizacją, które nie były możliwe do przewidywania przez władze lokalne i regionalne;

1.26 **podkreśla** znaczenie reformy WPR, a także polityki rozwoju obszarów wiejskich w redukowaniu szkodliwych skutków restrukturyzacji, które dotyczą pracowników rolnych oraz społeczności wiejskie i kładzie szczególny nacisk na znaczenie polityk rozwoju lokalnego.

iv. Polityka w zakresie przemysłu i przedsiębiorstw

Komitet Regionów

1.27 **popiera** podejście przyjęte przez UE w kwietniu 2004 r., kiedy dokonano przeglądu polityki w zakresie przemysłu i przedsiębiorstw. W czasie tego przeglądu udoskonalono ramy regulacyjne dla przedsiębiorstw, udzielono poparcia dla większej konkurencyjności i innowacji oraz ustanowiono działania koordynacyjne na poziomie sektorowym;

1.28 **popiera** zawartą w komunikacie sugestię, by Komisja Europejska wskazała sektory podatne na szybkie i głębokie zmiany i skoncentrowała się, poprzez grupy wysokiego szczebla skupiające wszystkie zainteresowane podmioty, na analizie ewolucji konkurencyjności, szansach i zagrożeniach dla środowiska, skutkach na poziomie regionalnym oraz działaniach, które mogą zostać podjęte na poziomie wspólnotowym w celu antycypacji zmian i zarządzania nimi.

v. Polityka konkurencji

Komitet Regionów

1.29 **zauważa**, że obecne wytyczne w sprawie ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności zostały wprowadzone w październiku 2004 r. bez zasięgnięcia opinii Komitetu Regionów lub Parlamentu Europejskiego;

1.30 **odnotowuje**, że w czerwcu 2005 r. Komisja opublikowała plan działania w zakresie pomocy publicznej (ang. SAAP) ^(?), który będzie przedmiotem odrębnej opinii KR-u. KR ponadto zauważa, że plan ten zapowiada ocenę i modyfikację wytycznych w sprawie pomocy w zakresie ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw w latach 2007/2008 oraz podkreśla potrzebę zasięgnięcia opinii Komitetu Regionów przed wprowadzeniem nowych wytycznych w 2009 r.;

1.31 **podkreśla** wagę projektu rozporządzenia ustanawiającego ogólne zasady dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności (COM(2004)492), mówiącego, że jeżeli w ciągu siedmiu lat od daty podjęcia decyzji o dofinansowaniu przedsiębiorstwa korzystające z dofinansowania zatrzymają działalność produkcyjną, w wyniku czego nastąpi utrata miejsc pracy, będą one musiały zwrócić otrzymane kwoty (art. 56).

^(?) COM(2005) 107 końcowy – CdR 225/2005

vi. Polityka zewnętrzna

Komitet Regionów

1.32 **z zadowoleniem przyjmuje** zawarte w komunikacie stwierdzenie, że agenda społeczna stosuje się również do środków zewnętrznych oraz uwzględnia wspieranie zatrudnienia, polityki socjalnej i akceptowalnych warunków pracy dla wszystkich. W komunikacie stwierdza się następnie, że wśród celów agendy społecznej znajdują się: promowanie podstawowych praw socjalnych, rozwój dialogu społecznego, odpowiedzialność społeczna przedsiębiorstw oraz proaktywne zarządzanie zmianami na poziomie globalnym. Cele te będą nadawać kierunek kontaktom UE z organizacjami międzynarodowymi takimi jak MOP, OECD, ONZ, MFW, Bank Światowy i WTO.

vii. Wzmocnienie partnerstwa na rzecz zmian

Komitet Regionów

1.33 **popiera** zawartą w komunikacie uwagę, że Komisja będzie kontynuować partnerstwo na rzecz zmian poprzez wzmocnienie dialogu społecznego, komunikat w sprawie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw oraz poprzez utworzenie Forum Restrukturyzacyjnego;

1.34 **uważa**, że pierwsze Forum Restrukturyzacyjne zorganizowane w czerwcu 2005 r. było olbrzymim sukcesem i oczekuje z radością przekształcenia go w regularne wydarzenie. W szczególności zaś z zadowoleniem przyjmuje zamiar skoncentrowania się podczas przyszłego forum na szczeblu lokalnym i regionalnym;

1.35 **zgadza się**, że zaproponowany komunikat w sprawie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw powinien dotyczyć przede wszystkim najlepszych praktyk stosowanych przez przedsiębiorstwa i zainteresowane podmioty w celu stawienia czoła restrukturyzacji. W komunikacie zawarte jest stwierdzenie, że istnieją dowody, iż często przedsiębiorstwa o wyższej konkurencyjności i odporności na niekorzystne zmiany posiadają większą zdolność przeprowadzenia restrukturyzacji w sposób społecznie odpowiedzialny. KR z zadowoleniem przyjmuje te wnioski;

1.36 **z zadowoleniem przyjmuje** zawartą w komunikacie propozycję powierzenia Europejskiemu Centrum Monitorowania Zmian monitorowania restrukturyzacji oraz przygotowania analizy ilościowej i jakościowej restrukturyzacji, która będzie przydatna dla debaty publicznej.

viii. Dostosowanie ram regulacyjnych i umownych

1.37 **z zadowoleniem przyjmuje** wysunięte w tej części propozycje dotyczące działań zmierzających do modernizacji i uproszczenia przepisów, przewidzianych w lizbońskim programie działań i propozycję dotyczącą Zielonej księgi w sprawie prawa pracy, w której rozważone zostaną nowe

modele organizacji pracy oraz rola prawa pracy w procesie dostosowywania się do restrukturyzacji. Dzięki temu można by przeanalizować promowanie „restrukturyzacji zwrotnej”: do środków takich należą przerwy na szkolenia, urlop naukowy, dzielenie czasu pracy (job-sharing), praca na odległość i w niepełnym wymiarze godzin. Są one mniej niekorzystne niż przymusowe zwolnienia, które towarzyszą agresywniejszej restrukturyzacji.

ix. Drugi etap konsultacji europejskich partnerów społecznych w sprawie restrukturyzacji przedsiębiorstw i europejskich rad zakładowych

Komitet Regionów

1.38 **zgadza się** z komunikatem, że partnerzy społeczni muszą być bardziej zaangażowani w antycypację zmian i zarządzanie nimi oraz w restrukturyzację;

1.39 **z zadowoleniem przyjmuje** podejście Komisji do pracy nad zmianą dyrektywy w sprawie europejskich rad zakładowych, zapoczątkowanej w kwietniu 2004 r. Komisja wskazała przy tym na cztery obszary porozumienia w sprawie roli rad zakładowych w antycypacji i zarządzaniu zmianą oraz restrukturyzacji. Do obszarów tych należy przyjęcie najlepszej praktyki i wspólnego podejścia do restrukturyzacji.

2. Zalecenia Komitetu Regionów

Komitet Regionów

2.1 **uważa**, że restrukturyzacja gospodarcza na poziomie przedsiębiorstw stanowi nieuniknioną część procesu modernizacji, zmierzającego do stworzenia zorientowanej na przyszłość gospodarki opartej na wiedzy, lecz podkreśla potrzebę wzmocnienia europejskiego modelu społecznego w celu załagodzenia problemów, których źródłem, dla osób indywidualnych i społeczności lokalnych, może być restrukturyzacja;

2.2 **zgadza się** z Komisją Europejską, że Forum Restrukturyzacyjne ma do odegrania wartościową rolę i że przyszłe forum powinno przeanalizować rolę szczebla lokalnego i regionalnego w restrukturyzacji;

2.3 **wzywa** do prowadzenia większej ilości badań nad sposobami reagowania przez administrację, w tym zwłaszcza nad rolą unijnych, krajowych, regionalnych i lokalnych szczebli administracji oraz nad wzajemnymi relacjami pomiędzy nimi, a także do prowadzenia większej ilości badań na temat przyczyn restrukturyzacji, w tym szczególnie na temat globalizacji;

2.4 **wzywa**, by polityki unijne, narodowe oraz lokalne opierały się bardziej na bezpieczeństwie zatrudnienia, niż na bezpieczeństwie miejsca pracy. Stanowiłoby to odejście od koncepcji pracy na całe życie (bezpieczeństwa miejsca pracy) i przejście do sytuacji, w której pracownicy zdobywają umiejętności, by móc z większą łatwością przenosić się z jednego miejsca pracy do drugiego (bezpieczeństwo zatrudnienia);

2.5 **podkreśla** rolę Europejskiego Centrum Monitorowania Zmian i jego rolę w dostarczaniu aktualnych informacji na temat restrukturyzacji gospodarczej, które nadawać będą charakter debacie dotyczącej antycypacji i zarządzania zmianami;

2.6 **podkreśla** potrzebę większej koordynacji polityk unijnych w celu dostosowywania się do zmiany i zarządzania nią i, w duchu zaleceń Komisji, sugeruje włączenie polityk w dziedzinie edukacji i kształcenia zawodowego do listy polityk wymagających większej koordynacji;

2.7 **pragnie**, by dobrze funkcjonująca ESZ odgrywała kluczową rolę w dostosowywaniu się do zmiany i zarządzaniu nią oraz w tworzeniu miejsc pracy w sektorach rozwijających się;

2.8 **podkreśla** fakt, że łatwiej jest zarządzać restrukturyzacją na poziomie przedsiębiorstwa w przypadku, gdy agencje lokalne i regionalne opracowały strategie rozwoju gospodarczego promujące wzrost i służące dywersyfikacji gospodarki. Ułatwia to byłym pracownikom znalezienie innego zatrudnienia;

2.9 **potwierdza** kluczową rolę unijnych funduszy strukturalnych i Europejskiego Funduszu Społecznego w restrukturyzacji i zarządzaniu zmianą. KR wzywa Państwa Członkowskie do uzgodnienia budżetu UE pozwalającego władzom lokalnym i regionalnym na modernizację ich gospodarek i zredukowanie w ten sposób szkodliwych skutków restrukturyzacji na poziomie indywidualnego przedsiębiorstwa, mając na względzie, że chodzi tu o problematykę horyzontalną dotyczącą wszystkich typów regionów;

2.10 **zaleca**, by Państwa Członkowskie UE ponownie rozważyły utworzenie funduszu na dostosowania do wzrostu lub globalizacji ze środków funduszy strukturalnych UE, który pozwoliłby UE na interwencję w przypadku dotknięcia gospodarki lokalnej bądź regionalnej przez kryzys wywołany restrukturyzacją. KR uważa, że środki z tego funduszu mogłyby być uruchamiane tylko w przypadku osiągnięcia progu regionalnego, określonego w kategoriach udziału procentowego pracowników dotkniętych skutkami wstrząsu wynikłego z restrukturyzacji, którego nie dało się przewidzieć, stopy bezrobocia w regionie i wpływu na poziom regionalnego DNB. Zgadza się, że fundusz powinien obejmować działania mające na celu amortyzację takiego wstrząsu pod względem kapitału

ludzkiego tzn. poprzez szkolenia i relokację pracowników, jak również zaleca, by fundusz ten został utworzony w ramach budżetu UE jako niezależny fundusz o stałym charakterze posiadający swój własny ustalony budżet roczny. KR popiera przekazanie na ten fundusz środków w wys. 1 mld euro rocznie;

2.11 **zaleca**, by Unia Europejska rozważyła działania zmierzające do dywersyfikacji gospodarek wiejskich i zwiększenia ich konkurencyjności tak, by zredukować poważne skutki restrukturyzacji rolnictwa, szczególnie podkreślając istotną rolę jaką w tym kontekście mogą odgrywać polityki rozwoju lokalnego;

2.12 **z zadowoleniem przyjmuje** propozycje dotyczące polityki w zakresie przemysłu i przedsiębiorstw, lecz **zaleca**, by Komisja Europejska ściśle współpracowała z władzami lokalnymi i regionalnymi w celu wyłonienia sektorów przechodzących szybkie zmiany;

2.13 **wyraża życzenie**, by zasięgnięto jego opinii w czasie przeglądu wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw w 2007/2008;

2.14 **zaleca**, by względy związane z agendą społeczną odgrywały kluczową rolę w negocjacjach z organizacjami międzynarodowymi i w cyklu negocjacji handlowych WTO (tzw. Runda Rozwojowa Doha);

2.15 **podkreśla** potrzebę odpowiedzialnego zarządzania zmianą i restrukturyzacją na poziomie przedsiębiorstw oraz potrzebę zagwarantowania przez różne szczeble administracji, że pracodawcy są świadomi swych zobowiązań. KR zaleca, by cel ten osiągnano kilkoma drogami na poziomie unijnym: poprzez wzmocnienie dialogu społecznego, komunikat w sprawie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw i negocjacje związane z dyrektywą w sprawie europejskich rad zakładowych;

2.16 **zaleca**, by przedsiębiorstwa rozważyły przede wszystkim promowanie „restrukturyzacji zwrotnej”. Do środków takich należą przerwy na szkolenia, urlop naukowy, dzielenie czasu pracy, praca na odległość i w niepełnym wymiarze godzin. Są one mniej niekorzystne niż przymusowe zwolnienia, które towarzyszą agresywniejszej restrukturyzacji dokonywanej poprzez zamykanie oddziałów.

Bruksela, 16 listopada 2005 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Peter STRAUB